



ZASTĘPCA PROKURATORA GENERALNEGO
NACZELNY PROKURATOR WOJSKOWY
L.dz. OP - 422/15

Warszawa, dnia 3 września 2015 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 3.09.15.

nr 3610 podpis. Borusewicz

SEKRETARIA 3
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 4.09.15. zał.
nr 5495 podpis. UM

Pan
Bogdan BORUSEWICZ
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: oświadczenia senatora Czesława Ryszki na 80 posiedzeniu Senatu w dniu 7 sierpnia 2015 r.

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z treścią przepisu art. 16 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. „o wykonywaniu mandatu posła i senatora” (tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 7, poz. 29 z późn. zm.) oraz przepisu art. 49 ust. 4 i 5 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. „Regulamin Senatu” (tekst jednolity – M.P. z 2014 r., poz. 529 z późn. zm.), przedstawiam na ręce Pana Marszałka pisemną odpowiedź na oświadczenie złożone przez senatora Czesława Ryszkę podczas 80 posiedzenia Senatu w dniu 7 sierpnia 2015 r. dotyczące podjęcia działań zmierzających do udzielenia pomocy Tadeuszowi A w sprawie stwierdzenia nieważności karty powołania do zasadniczej służby wojskowej, które zostało skierowane do Naczelnej Prokuratury Wojskowej przy piśmie z dnia 14 sierpnia 2015 r., oznaczonym sygnaturą BPS/043-80-3456-NPW-15.

Odnosząc się do zawartej w treści oświadczenia prośby skierowanej na mocy art. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1851), stwierdzić należy, że w poruszony sprawie nie mają zastosowania przepisy wskazanej ustawy, w związku z czym wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury nie mogą podjąć – w trybie tej ustawy – działań sugerowanych przez Pana Senatora Czesława Ryszkę.

Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, za nieważne uznaje się orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania, wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe, w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., jeżeli czyn zarzucony lub przypisany związany był z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności. Ustawodawca chciał zatem, by przedmiotem procedowania sądów w sprawach objętych unormowaniami tej ustawy były orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania, wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe. Orzeczenia, o których mówi ustawa, to wyroki i postanowienia wskazanych wyżej organów, ale tylko takie, które miały charakter represyjny i zawierały sankcję karną orzeczoną w postępowaniu w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie lub też związane ze stosowanymi środkami zabezpieczającymi podejmowanymi w szeroko rozumianym postępowaniu karnym (vide: postanowienie SN z 25 lutego 2010 r. WZ 8/10; postanowienie SA w Lublinie z 19 marca 2009 r. AKz 57/09).

Natomiast przez organy pozasądowe rozumieć należy takie organy, które nie będąc organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości miały na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, uprawnienia procesowe w sprawach o czyny uznawane w tamtym okresie za przestępstwa (vide: uchwała SN z 25 maja 1994 r. WZP 1/94).

Wobec powyższego, decyzja Wojskowej Komendy Uzupełnień w Białogardzie z dnia 27 października 1980 r. o powołaniu Tadeusza A do odbycia zasadniczej służby wojskowej nie może zostać uznana za orzeczenie organu ścigania, wymiaru sprawiedliwości czy też organu pozasądowego, a zatem nie może również być przedmiotem postępowania toczącego się na podstawie przepisów powołanej ustawy. Komendant Wojskowej Komendy Uzupełnień w Białogardzie, nie mając uprawnień procesowych do orzekania w sprawach o czyny uznane za przestępstwa, nie był organem pozasądowym, a jego decyzja nie miała charakteru represyjnego, zawierającą jakkolwiek sankcję karną.

Należy przy tym mieć także na uwadze wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 16 marca 2009 r. II Aka 31/09, w którym wywieziono, że ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie określa warunków kwalifikujących ujemne następstwa działalności opozycyjnej, również przynależności do NSZZ Solidarność, jako represji. Stąd też wszelkie działania opozycyjne będące w istocie – w ramach działalności

związkowej – aktami bądź to indywidualnego, bądź to zbiorowego negatywnego stosunku do władz, ustroju, nawet wielce krytyczne, nie mieszczą się w pojęciu „działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

Mając powyższe ustalenia na uwadze stwierdzić należy, że nie ma podstaw prawnych do procedowania w sprawie wydania przez Wojskową Komendę Uzupełnień w Białogardzie karty powołania Tadeusza A do odbycia zasadniczej służby wojskowej, według przepisów ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Niezależnie od powyższego, po otrzymaniu pisma Pana Marszałka, Naczelna Prokuratura Wojskowa poczyniła ustalenia w zakresie aktualnego stanu prowadzonego w tej sprawie postępowania administracyjnego, pod kątem prawidłowości jego przebiegu.

Z ustaleń tych wynika, że w dniu 17 listopada 2014 r. Pan Tadeusz A wystąpił do Wojskowego Sądu Garnizonowego we Wrocławiu o stwierdzenie nieważności decyzji – karty powołania do dwuletniej zasadniczej służby wojskowej wydanej przez Wojskowego Komendanta Uzupełnień w Białogardzie na podstawie art. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Wskazany wniosek umotywowany został między innymi stosowaniem względem Pana Tadeusza A represji w postaci wydania karty powołania i późniejszego wcielenia do zasadniczej służby wojskowej, która w owym czasie miała zmierzać do złamania jego postawy opozycjonisty.

Wojskowy Sąd Garnizonowy we Wrocławiu pismem z dnia 24 listopada 2014 r. przekazał wniosek Pana Tadeusza A według właściwości Wojskowemu Komendantowi Uzupełnień w Kołobrzegu, ten zaś z kolei przesłał wniosek do Wojskowego Komendanta Uzupełnień w Chorzowie.

Po dokonaniu wstępnych ustaleń w zakresie właściwości organów, wniosek ponownie został przekazany do Wojskowego Komendanta Uzupełnień w Kołobrzegu, który przejął ewidencję byłej Wojskowej Komendy Uzupełnień w Białogardzie, wydającej kwestionowaną kartę powołania.

Wskazany Komendant w dniu 24 lutego 2015 r. poinformował Pana Tadeusza A o wszczęciu postępowania w sprawie unieważnienia karty powołania wydanej w 1980 r.

Następnie przekazał sprawę organowi nadrzędnemu, tj. Szefowi Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie, zgodnie z obowiązującymi zasadami procedury administracyjnej.

W dniu 28 kwietnia 2015 r. Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie wszczął postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji – karty powołania do zasadniczej służby wojskowej wydanej Panu Tadeuszowi A

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie dopuścił Międzyzakładową Organizację Związkową NSZZ „Solidarność 80” RP przy KHW S.A KWK „Mysłowice –Wesoła” do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym prowadzonym z wniosku Pana Tadeusza A

Realizując wniosek wskazanej Międzyzakładowej Organizacji Związkowej pismem z dnia 25 czerwca 2015 r. Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie powiadomił Wojskową Prokuraturę Garnizonową w Szczecinie o toczącym się postępowaniu.

W ocenie Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Szczecinie brak jednak było w przedmiotowej sprawie przesłanek z art. 183 § 1 k.p.k., wskazujących na możliwość niezgodnego z prawem prowadzenia postępowania administracyjnego i w konsekwencji tego wydania decyzji administracyjnej sprzecznej z obowiązującym porządkiem prawnym, w związku z czym prokuratura nie włączyła się do udziału w tym postępowaniu, mając także na względzie, że udział wspomnianej Międzyzakładowej Organizacji Związkowej jest wystarczającym gwarantem prawidłowego toku postępowania.

W dniu 18 sierpnia 2015 r. Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie wydał decyzję administracyjną o umorzeniu postępowania w tej sprawie.

Z uzasadnienia tejże decyzji wynika między innymi, że w obowiązującym w czasie powołania do zasadniczej służby wojskowej Pana Tadeusza A stanie prawnym nie stosowało się w sprawach powszechnego obowiązku obrony przepisów kodeksu postępowania administracyjnego (vide: art. 3 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Dz.U. z 1980 r. Nr 9, poz. 26), zaś w świetle obowiązujących wówczas przepisów ustawy

z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej karta powołania do służby wojskowej nie była decyzją administracyjną.

Dokonane w późniejszym okresie nowelizacje przepisów obu wskazanych powyżej ustaw – „nie spowodowały tego, że wcześniej wydane karty powołania stały się automatycznie decyzjami administracyjnymi”.

W świetle powyższych ustaleń Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie uznał, iż karta powołania Pana Tadeusza A nie może być przedmiotem postępowania administracyjnego zmierzającego do stwierdzenia nieważności decyzji na podstawie art. 156 k.p.a., gdyż nie jest decyzją administracyjną.

Od wskazanej decyzji Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Szczecinie przysługuje Panu Tadeuszowi A i wskazanej powyżej Międzyzakładowej Organizacji Związkowej prawo wniesienia odwołania do Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

W ocenie Wojskowego Prokuratora Garnizonowego w Szczecinie w dalszym ciągu nie ma podstaw do udziału prokuratora w tym postępowaniu administracyjnym, gdyż zapewniony jest tryb odwoławczy i nie zachodzi obawa, że organ odwoławczy nie wywiąże się z obowiązku rozpoznania ewentualnego odwołania.

W tym miejscu podkreślić należy, że działanie Wojskowego Sądu Garnizonowego we Wrocławiu polegające na przekazaniu sprawy według właściwości organom administracji wojskowej do postępowania administracyjnego było zgodne z obowiązującym w tym zakresie ustawodawstwem.

Na zakończenie uprzejmie informuję Pana Marszałka, że w poruszanej sprawie istnieje jeszcze możliwość zwrócenia się do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o zbadanie prawidłowości działania – w ówczesnym okresie – organów wojskowych wobec osoby Tadeusza A pod kątem ewentualnego popełnienia przestępstwa o znamionach zbrodni komunistycznej.

Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2014 r., poz. 1075 ze zm.) „zbrodniami komunistycznymi, (...), są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r., polegające na stosowaniu represji lub innych form naruszania praw

człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia. (...).

Z kolei „funkcjonariuszem państwa komunistycznego, w rozumieniu ustawy, jest funkcjonariusz publiczny, a także osoba, która podlega ochronie równej ochronie funkcjonariusza publicznego, w szczególności funkcjonariusz państwowy oraz osoba pełniąca funkcję kierowniczą w organie statutowym partii komunistycznej.”

Z wnioskiem takim do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu może zwrócić się – w każdym czasie – Pan Tadeusz A – o ile uzna to za stosowne.

2 wyżej. Szaanku

J. Artymiak
plk Jerzy ARTYMIAK